

УДК 373.2.091:005.936.2 (045)

Сараєва Ірина Володимирівна,
доктор філософії,
завідувачка кафедри дошкільної і початкової освіти
КЗВО «Одеська академія неперервної освіти
Одеської обласної ради»,
м. Одеса, Україна
ladybug82@ukr.net,
<https://orcid.org/0000-0001-7753-1836>

Паламарчук Ірина Вячеславівна,
завідувачка науково-методичної лабораторії
дошкільної освіти
КЗВО «Одеська академія неперервної освіти
Одеської обласної ради»,
м. Одеса, Україна
lab_do@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0001-8206-2229>

РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГІВ ЗДО: НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ СУПРОВІД ТА ПІДТРИМКА

***Анотація.** Розвиток сучасного суспільства вимагає особливих умов щодо організації дошкільної освіти, інтенсивне впровадження інновацій, нових технологій і методів роботи з дітьми. Тому професійна компетентність, основу якої становить особистісний і професійний розвиток педагогів, є дуже важливою. Професійна компетентність - здатність застосовувати знання, вміння та практичний досвід в професійній діяльності. Професійна компетентність сучасного педагога закладу дошкільної освіти визначається як сукупність загальнолюдських і специфічних професійних настанов, які дають йому змогу вирішувати певні завдання та ситуації, що виникають під час організації освітнього процесу, розв'язуючи які, вдосконалюються та практично втілюються в життя творчі навички.*

У статті розкрито сутність понять «компетенція», «компетентність», «професійна компетентність», «професійна педагогічна компетентність педагога ЗДО». Висвітлено досвід роботи науково-методичної лабораторії дошкільної освіти КЗВО «Одеської академії неперервної освіти Одеської обласної ради» за п'ять років. Представлено форми роботи науково-методичної лабораторії під час яких здійснювався науково-методичний супровід та підтримка педагогів закладів дошкільної освіти Одещини. Репрезентовані форми роботи є потужним знаряддям в руках фахівців академії, які допомагають педагогам дошкільних закладів оволодіти не лише знаннями щодо цілей, завдань, змісту, принципів, форм, методів і засобів навчання і виховання дітей дошкільного віку, а й професійною майстерністю, вдосконалити власні особистісні якості (спостережливість, працелюбність, цілеспрямованість, наполегливість, скромність, любов до дітей, тактовність, організованість, самостійність, стриманість, терплячість), розкрити свій творчий потенціал і бути готовим застосувати отримані інструменти в умовах сучасності.

***Ключові слова:** компетенція, компетентність, професійна компетентність, професійна педагогічна компетентність, педагоги закладів дошкільної освіти*

Постановка проблеми. Знання, які накопичувались людиною впродовж життя без цілісних компетенцій в умовах стрімкого розвитку інформаційних технологій та відповідно до вимог сучасного ринку втрачають свою значущість. Натомість уміння розв'язувати різноманітні проблеми та завдання, які не мають готових рішень набувають актуальності на даному етапі розвитку освіти і компетентнісний підхід, в умовах реформування освіти, стає провідним в діяльності педагогів закладів освіти. Відповідно до завдань окреслених в державному Стандарті дошкільної освіти (2021) педагоги мають повністю змінити власне бачення щодо організації освітнього процесу в закладі дошкільної освіти та ставлення до свого професійного розвитку. Новий формат розвитку дошкільної освіти націлений на кінцевий результат, а саме формування у дитини перед вступом до школи відповідних компетентностей, які нададуть можливість надалі їх застосовувати і продовжувати розвивати в початковій ланці освіти.

Тому, дуже важливою місією педагога закладу дошкільної освіти є максимальна активізація пізнавальної діяльності дитини, реалізація її творчих задумів та мрій, що вимагає професійної майстерності та постійного самовдосконалення в опануванні новітніми технологіями та формами взаємодії з дітьми, здійснення своєї роботи на принципах науковості та систематичності.

Аналіз останніх досліджень. Професійну компетентність педагога та формування її окремих складових досліджували такі науковці, як: А. Богуш, Н. Денисенко, Н. Гавриш, Е. Карпова, О. Кононко, Н. Лисенко, Н. Ничкало, Т. Поніманська, Л. Хоружа. Проте узагальнення наукових поглядів щодо процесу формування професійної компетентності педагога дошкільної ланки освіти в Україні здійснено не було.

Виклад основного матеріалу. На сучасному етапі в багатьох європейських країнах відбуваються докорінні зміни в освіті, змінюється парадигма системи, від традиційної системи поступово переходимо до компетентнісного підходу.

Мета статті – визначити сутність поняття «професійна компетентність педагога закладу дошкільної освіти» та висвітлити досвід роботи науково-методичної лабораторії КЗВО «Одеської академії неперервної освіти Одеської обласної ради» шляхом здійснення науково-методичного супроводу і підтримки у розвитку професійної компетентності педагогів закладів дошкільної освіти.

Компетентісна стратегія, пов'язана з принципово новим забезпеченням у педагогічному процесі, з перенесенням акцентів із знань, умінь як результатів (ЗУН) на формування компетентності. Зазначимо, що базовими поняттями компетентнісного підходу є «компетенція» і «компетентність», тож, розглянемо їх сутність.

Поняття «компетенція» у сучасній енциклопедії освіти представлено як «відчужена від суб'єкта, наперед задана соціальна норма (вимога) до освітньої підготовки учня, необхідна для його якісної продуктивної діяльності в певній сфері, тобто соціально-закріплений результат», результатом якої є компетентність [Сараєва, 2021: 387]. Г. Беленька представляє таке визначення поняття «компетенція» як «наперед задана вимога до освітньої підготовки (стандарт), опис повноважень, окреслення сфери діяльності, потенційна можливість особистості» [Беленька, 2012: 1].

У більшості словникових джерел поняття «компетентність» представлено як: комплекс знань, умінь, навичок, які людина набуває в процесі навчання; проінформований, обізнаний, авторитетний; той, що володіє компетенцією. В сучасній енциклопедії освіти поняття «компетентність» представлено як «набуту характеристику особистості, що сприяє успішному входженню молодого людини в життя сучасного суспільства», а також «компетентність» розглядається як «інтегрований результат, що передбачає зміщення акцентів з накопичення нормативно визначених знань, умінь і навичок до формування і розвитку в учнів здатності практично діяти, застосовувати досвід успішної діяльності в певній сфері» [Сараєва, 2021: 387].

А. Богуш позиціонує поняття «компетентність» як «сформовану інтегровану особистісну якість людини, яка набувається у процесі навчання і охоплює не тільки знання, вміння і навички, а й набутий життєвий досвід, сформовані особистісні цінності, власне ставлення до соціального й природного довкілля, яка цілісно реалізується в конкретній ситуації (соціальной, навчальній, професійній тощо)» [Богуш, 2014: 8].

Професійна компетентність в енциклопедії освіти представлено як «інтегративну характеристику ділових і особистісних якостей фахівця, що відображає рівень знань, умінь, досвіду, достатніх для досягнення мети з певного виду професійної діяльності, а також моральну позицію фахівця» [Енциклопедія освіти, 2008: 722].

В свою чергу, аналізуючи дослідження науковців (І. Беха, А. Богуш, В. Бондаря І. Зязюна, Е. Карпової, В. Кузя, Т. Танько та інших) Г. Беленька звертає увагу на змістовність поняття «професійна педагогічна компетентність», яка полягає в урахуванні професійно значущих якостей особистості окрім знань, умінь [Беленька, 2012: 2]. Учена зауважує, що професійна компетентність вихователя закладу дошкільної освіти закладається на підґрунті фахових знань і умінь, що інтегруються з розвитком особистісних професійно значущих якостей, серед яких: любов до дітей, вимогливість, емпатія, комунікативність і формується в процесі виконання професійних завдань [Беленька, 2012: 2].

Зазначимо, що сформована професійна компетентність педагогів закладу дошкільної освіти стає цілісною лише в процесі систематичної практичної діяльності в закладі дошкільної освіти, а подальша трансформація та вдосконалення фахових умінь та професійно значущих якостей особистості відбувається не рідше одного разу на п'ять років на курсах підвищення кваліфікації, які пропонують різні суб'єкти підвищення кваліфікації. У педагогів закладів дошкільної освіти під час навчання не лише розвиваються професійні компетентності, вони навчаються використовувати інформаційно-комунікативні та цифрові технології в освітньому процесі, включаючи електронне навчання, інформаційну та кібернетичну безпеку; розвивають мовленнєву, цифрову, комунікаційну, інклюзивну,

емоційно-етичну компетентність; також розвивається управлінська компетентність (для керівників закладів освіти, науково-методичних установ та їх заступників), отримують науково-методичний супровід та підтримку.

Безпосередньо, КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради» забезпечує належний науково-методичний супровід та підтримку у розвитку професійної компетентності педагогів закладів дошкільної освіти завдяки організації діяльності науково-методичної лабораторії дошкільної освіти, під керівництвом завідувачки лабораторії Паламарчук Ірини Вячеславівни.

Починаючи з 2019 року проблема науково-методичної лабораторії полягала у вивченні чинників, які впливають на розвиток професійної компетентності педагогічних працівників закладів дошкільної освіти. Було проведено наукове дослідження із зазначеної теми, в результаті якого було визначено особливості розвитку професіоналізму вихователів та їхні освітні потреби. Це стало поштовхом для запровадження науково-методичного проекту «ДО - НУШ» (Дошкільна освіта – Нова українська школа, 2020), який був спрямований на виявлення рівня обізнаності щодо реалізації принципів наступності між закладами дошкільної освіти та початковою школою; з'ясування реальних методів та підходів, які використовуються; виявлення складових ефективною взаємодії ЗДО та ЗЗСО; власного ставлення до освітніх змін. Робота над проектом розкрила питання пошуку шляхів забезпечення цілісного розвитку особистості на різних рівнях освіти; вирішила проблему запровадження системної просвітницької роботи з популяризації Нової української школи серед педагогічних працівників закладів дошкільної освіти та батьків майбутніх першокласників, їх ознайомлення з засадничими ідеями освітньої реформи. Реалізація поставлених завдань вимагала організації цілеспрямованої роботи з педагогічними кадрами щодо їх обізнаності з питань наступності та пошуку шляхів активного реагування на зміни та тенденції, зближення умов навчання та виховання для забезпечення поступового безболісного переходу дитини до школи. Дієвими заходами для розширення обізнаності педагогів дошкільної освіти щодо реалізації принципу наступності були проведення спільних із вчителями початкової школи тренінгів, семінарів, майстер-класів, інших освітніх заходів, в яких вихователі практично опанували різноманітні прийоми, сучасні методи роботи; ознайомились з принципами діяльнісного, компетентнісного, особистісно орієнтованого підходів, структурою, основними компонентами та методикою роботи за Концепцією НУШ; а також підсилили власну компетентність щодо реалізації наступності.

Науково-методичною лабораторією дошкільної освіти 25 вересня 2019 року з нагоди відзначення Всеукраїнського Дня дошкілля на базі академії проведено педагогічний марафон «Світ дошкілля», який було реалізовано через наступні форми роботи, такі як: тренінги, семінари, майстер-класи, спікерами яких були знані науковці і педагоги практики. Взяття участь у марафоні, педагоги дошкілля мали змогу опанувати не лише різноманітні прийоми, сучасні методи роботи, але й підсилити свою професійну компетентність щодо реалізації наступності. Проведення марафону стало щорічною традицією вже п'ять років поспіль в академії і цей захід стає щоразу більш потужним.

Також у 2020 році співробітниками науково-методичної лабораторії дошкільної освіти та викладачами кафедри дошкільної і початкової освіти було організовано та проведено низку заходів з актуальних питань, забезпечуючи належний рівень науково-методичного супроводу наступності між дошкільною та початковою освітою, зокрема: всеукраїнський педагогічний марафон «Світ дошкілля»; обласний семінар «Дошкільна та початкова освіта: алгоритми наступності»; обласний семінар «Сучасні форми методичної роботи з педагогічними кадрами дошкільної освіти»; круглий стіл «Дошкільна освіта: сходинка до НУШ». Початок пандемії у березні 2020 року став своєрідним викликом в роботі освітян-дошкільників, які виявили свою творчість, креативність, стійкість у вирішенні складних завдань: накладення певних обмежень і перехід на режим онлайн.

У 2020 році перед працівниками науково-методичної лабораторії дошкільної освіти та й перед усіма освітянами постало складне завдання – як навчати та розвивати дітей під час карантину, як не втратити налагоджені зв'язки, допомогти працівникам, вихованцям та їх батькам адаптуватися до нових вимог часу. На допомогу методистам та вихователям закладів дошкільної освіти надавалися методичні рекомендації щодо організації роботи ЗДО. Під час карантину працівниками науково-методичної лабораторії підготовлено методичні рекомендації щодо організації діяльності закладів дошкільної освіти, освітній процес було організовано за допомогою дистанційних технологій навіть для наймолодших мешканців Одеського регіону. На допомогу методичним кабінетам систематично надавались консультації в режимі онлайн з питань організації освітнього процесу в закладах дошкільної освіти, атестації педагогічних працівників, складання ділової документації під час карантину тощо. Це дало змогу педагогам опанувати нові навички, навчитися розробляти дистанційні заняття, створювати навчальний відео контент тощо. За ініціативою різних районів області організовано декілька ютуб-каналів,

де розміщуються відеоролики на допомогу батькам за різноманітними напрямками та всіма освітніми лініями Базового компоненту дошкільної освіти, а саме YouTube каналу «Дошкілля Одещини: ділимося досвідом», за допомогою якого завідувачем лабораторії Паламарчук І.В. систематизовано відеоконтент для дошкільників та їх батьків. Те, що спочатку було складним викликом, стало цікавим педагогічним рішенням та відкрило перспективи для удосконалення та збагачення форм роботи з дітьми дошкільного віку та їхніми батьками в онлайн форматі.

Зазначимо, що 2020 рік став знаменним тому, що в умовах роботи під час карантину, нової якості набула взаємодія у педагогічному середовищі освітян-дошкільників Одещини - започатковано роботу нетворкінг-клубу для працівників дошкільної освіти, який спрямований на максимально швидке і ефективне вирішення складних професійних завдань за допомогою кола друзів і однодумців. Саме цей рух ініціативних, невтомних і натхненних професіоналів і є основою розвитку дошкільної освіти в регіоні.

2021 рік відзначився проведенням моніторингу якості освітнього процесу «Особливості неперервного професійного розвитку вихователів закладів дошкільної освіти», в якому прийняли участь 924 респонденти. Під час проведеного моніторингу вивчено запити, потреби та цілі працівників закладів дошкільної освіти у сфері професійного розвитку та з'ясовано оптимальні шляхи його забезпечення. На основі отриманих даних проаналізовано види та форми підвищення кваліфікації, які користуються найбільшим попитом у вихователів ЗДО; визначено особливості мотивації вихователів до безперервного розвитку, перешкоди та можливості у постійному вдосконаленні професійної майстерності. Також, працівниками науково-методичної лабораторії дошкільної освіти було спрямовано свою роботу на розвиток фасилітативної компетентності вихователів, опанування вихователями навичок вибудовувати освітній процес на засадах партнерської взаємодії. Відповідно до поставленої мети були окреслені завдання та підібрані форми занять з педагогами: інтерактивні лекції, практичні заняття, моделювання ситуацій, тренінгові вправи, групові дискусії. Така форма освітньої взаємодії допомогла вирішувати актуальні практичні питання та досягнути гарних результатів в оволодінні універсальними технологіями і дозволила педагогам стати учасниками та співавторами процесу власного самовдосконалення для покращення якості освітнього процесу в закладах дошкільної освіти.

Науково-методична підтримка професійного розвитку педагогічних працівників ЗДО відбувалась шляхом ознайомлення з актуальними ідеями й тенденціями змін у змісті дошкільної освіти, удосконалення предметної, фахової підготовки через участь у різноманітних заходах для працівників дошкільної освіти. Форми проведення науково-методичної роботи з педагогічними працівниками закладів дошкільної освіти вирізнялися практичною спрямованістю. 23 листопада 2021 року науково-методичною лабораторією дошкільної освіти організована та проведена Всеукраїнська науково-практична онлайн-конференція «Педагогіка партнерства в умовах модернізації дошкільної освіти: теорія та практика». У конференції взяли участь більше 136 фахівців – представників наукових організацій та закладів освіти різних регіонів України. Метою проведення заходу стало об'єднання зусиль учених та практиків різних регіонів України щодо осмислення викликів, обговорення проблемних питань, пов'язаних з розвитком теорії і практики педагогіки партнерства у дошкільній освіті в умовах впровадження нового Базового компоненту. Окремим заходом у рамках роботи конференції стала діалог-сесія «Педагогічний парк як інфраструктура інноваційного розвитку дошкільної освіти». Були обговорені питання співпраці закладів вищої, фахової передвищої, загальної середньої, дошкільної, післядипломної освіти, центрів професійного розвитку педагогічних працівників у питанні популяризації ігрового та діяльнісного підходів в освітньому процесі, а також розробка та трансфер технологій в сфері дошкільної освіти. Результатом роботи конференції стало висвітлення наукових досліджень з проблем педагогіки партнерства, педагогічної взаємодії у дошкільній освіті, освітнього менеджменту в умовах модернізації дошкільної освіти; визначення перспектив поєднання наукових, теоретичних та практичних основ освітньої діяльності в сфері дошкільної освіти; обмін результатами наукових досліджень і дослідницьким досвідом; збереження і розвиток єдиного науково-освітнього простору.

У 2021 році науково-методичною лабораторією дошкільної освіти започатковано роботу «Школи молодого методиста ЗДО», для вихователів-методистів які працюють менше двох років. Підвищення якості дошкільної освіти вимагає мобілізації зовнішніх і внутрішніх ресурсів і методична робота є однією з частин безперервної освіти, спеціально організованою діяльністю з розвитку педагогічних кадрів. Школа молодого методиста спрямувала свою роботу на оволодіння молодими фахівцями теорією і практикою управління методичною роботою в умовах модернізації освіти, розвитку та вдосконалення професійної кваліфікації вихователя-методиста, зростання його професійно-педагогічного потенціалу.

Відповідно до листа Міністерства освіти і науки України від 9 липня 2018 року № 1/9-438 «Щодо впровадження курсу «Культура добросусідства» за ініціативи громадської організації «Інформаційно-дослідницький центр «Інтеграція та розвиток» співробітники лабораторії приймали

участь у міжнародному проєкті «Культура добросусідства», що фінансується Посольством Королівства Норвегії в Україні. 26 листопада 2021 року на базі КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради» у режимі online було проведено тренінг «Розвиток навичок міжкультурної комунікації дітей дошкільного віку», мета якого систематизація та розширення знань педагогів щодо організації освітнього процесу в закладах дошкільної освіти в умовах бі- та полілінгвального середовища; підвищення рівня міжкультурної компетентності відповідно до змісту наскрізного інтегрованого курсу «Культура добросусідства». У тренінговій формі педагоги ЗДО опрацювали вправи з розвитку соціально-комунікативних навичок дітей та розширили уявлення про соціальну інклюзію, ознайомилися з поняттями «міжкультурна комунікація», «білінгвізм», «полілінгвізм», активно обговорювали окремі питання становлення особистості в полікультурному середовищі. Увага педагогів акцентувалась на сучасних методах розвитку комунікативних навичок дошкільнят, використанні ігор, спрямованих на попередження конфліктів, подолання бар'єрів у спілкуванні, розвиток комунікативних навичок. Для забезпечення педагогів закладів дошкільної освіти методичною підтримкою в зв'язку з введенням військового стану у лютому 2022 року співробітниками науково-методичної лабораторії дошкільної надавалась професійна методична підтримка щодо організації освітнього процесу з дітьми дошкільного віку з урахуванням реалій та дії правового режиму воєнного стану. Для забезпечення педагогів закладів дошкільної освіти методичною підтримкою науково-методичною лабораторією дошкільної освіти підготовлено добірку корисних матеріалів для роботи з дошкільниками, їхніми батьками, а також для загальної підтримки дорослих та дітей в умовах воєнного стану, а саме: методичні гайди - своєрідні путівники, інструкції та рекомендації про те, як діяти в разі різних надзвичайних ситуацій. Методичні гайди розміщені на сайті кафедри та академії, педагоги мають змогу їх зберегти, роздрукувати, та використовувати у своїй роботі. Також у 2022 році науково-методичною лабораторією вивчалось питання щодо науково-методичного супроводу закладів дошкільної освіти з питання створення системи забезпечення якості дошкільної освіти та оновлення її змісту. Результати аналізу регіонального дослідження якості дошкільної освіти за міжнародною методикою ECERS-3 націлили працівників лабораторії на створення навчально-практичного курсу підвищення кваліфікації щодо поглиблення знань педагогів та використання міжнародної методики визначення якості дошкільної освіти ECERS-3 в освітньому процесі; посилення співпраці науково-методичної лабораторії дошкільної освіти та науково-методичної лабораторії якості освіти з метою вироблення спільних підходів до здійснення експертної діяльності фахівців Одеського регіону, застосування дієвих інструментів з визначення критеріїв і показників якісної, ефективної діяльності закладів освіти. За результатами роботи педагоги закладів дошкільної освіти систематизували знання про критерії якості дошкільної освіти, структуру та зміст шкали оцінювання якості освітнього процесу в закладах дошкільної освіти ECERS-3, також були представлені практичні рекомендації щодо організації освітнього процесу в закладі дошкільної освіти з врахуванням вимог наступності та відповідності до Концепції «Нова українська школа».

Одним з питань національної безпеки під час вторгнення російської федерації на територію України (лютий 2022 р., березень 2023 р.) постало питання володіння та застосування дітьми державної мови як під час організації освітнього процесу в закладах освіти, так і вдома. Тому, з метою розширення знань про вплив мовленнєвого середовища на комунікативно-мовленнєвий розвиток дітей було прийняте рішення щодо зміни акценту проєкту «До-НУШ» на створення розвивального мовного середовища в закладах освіти і реалізація відбулась шляхом організації проєкту «Багатомовне середовище як чинник комунікативно-мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку». Під час проєкту учасники поглибили знання про «багатомовне середовище» та «полікультурне мовленнєве середовище», особливості їхнього впливу на розвиток мовлення дітей дошкільного віку, зосереджено увагу на актуалізації проблеми багатомовності у різних формах її прояву в умовах сучасності в Одеському регіоні.

Розбудова системи якісної дошкільної освіти ґрунтується на багатьох параметрах та критеріях, зокрема одним з визначальних є фахова діяльність педагогічних працівників. Процес підвищення якості дошкільної освіти певним чином залежить від ефективної трудової діяльності педагога, його зорієнтованості щодо пріоритетів, мотивів, потреб у підвищенні рівня професійної компетентності. Мотивований працівник краще виявляє свої творчі здібності, реалізує нові можливості, застосовує технічні засоби в комфортному робочому просторі, що призводить до отримання бажаного результату та більш ефективної якісної діяльності закладу освіти. Аналізуючи дане питання (2023) проведено моніторинг щодо професійного розвитку вихователя як суб'єкта неперервної освіти, який був спрямований на вивчення запитів і потреб педагогічних працівників закладів дошкільної освіти у сфері професійного розвитку. Результати аналізу були використані для оновлення змісту і форм післядипломної освіти педагогів.

В межах швейцарсько-українського проєкту DECIDE «Стаємо сильнішими разом» було проведено працівниками лабораторії серію тренінгів для працівників закладів дошкільної освіти, консультантів ЦПРПП «Розвиток громадянської компетентності у дітей передшкільного віку», з метою розширення знань та умінь педагогічних працівників ЗДО з методики використання ресурсів освіти для демократичного громадянства та освіти з прав людини (далі ОДГ/ОПЛ) задля сприяння інтеграції дітей, які опинилися в умовах війни. Учасниками були опрацьовані практично вправи «Будьмо знайомі», «Інтеграція різних категорій дітей в дитячі спільноти».

Співробітники науково-методичної лабораторії дошкільної освіти Паламарчук І.В. та Трофименко О.А. у складі робочої групи приймали участь у міжнародному проєкті гранту Erasmus+KA220-SCH "Ready4School: Готовність до навчання у школі дошкільників за програмою АВА". Проєкт Ready4School спрямований на покращення дошкільної освіти для дітей з РАС за допомогою навчального комплекту та доступних цифрових ресурсів для вихователів, сприяючи поступовому переходу дітей до початкової освіти. Мета проєкту інтеграція навчального комплекту в розпорядок дня вихователів закладів дошкільної освіти, які працюють з дітьми з аутизмом. Кінцевим результатом проєкту є інноваційний та ефективний навчальний комплект, заснований на принципах АВА та адаптований для легкого впровадження освітянами без формальної підготовки АВА. До комплекту увійдуть інструменти оцінювання готовності до школи на основі освітньої програми для навчання дітей дошкільного віку, детальні плани занять, що відповідають освітній програмі, і таблиці даних для успішного моніторингу та оцінки прогресу. Навчальний комплект буде доступним у цифровому форматі.

Окрім усіх вищезазначених форм роботи, які були проведені протягом п'яти років, працівники науково-методичної лабораторії надавали методичну підтримку і під час організації майстер-класів, обласних семінарів, воркшопів, практичних інтенсивів, методичних форумів, методично-практичних семінарів, конференцій, семінарів-нарад і багато інших, які об'єднували усіх зацікавлених у розвитку дошкільної освіти: представників закладів вищої та передвищої освіти, представників територіальних громад та консультантів центрів професійного розвитку педагогічних працівників, керівники закладів дошкільної освіти Одещини. Усі проведені зходи надавали змогу педагогам брати у своє озброєння дієві інструменти, які дають змогу реалізувати теоретичні знання на практиці і підвищити свій професійний рівень.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Зважаючи на вищевикладене перспективи роботи науково-методичної лабораторії дошкільної освіти вбачаємо у продовженні роботи над підвищенням професійної компетентності педагогів, а саме: формування методичного середовища або професійної взаємодії з колегами, тобто участь у колективних та групових інноваційних формах методичної роботи; формування гнучкої системи безперервної освіти педагога; готовність до інноваційної діяльності, пріоритет освітніх технологій. Особливу увагу буде приділено оновленню змісту неперервного підвищення кваліфікації, що визначається вимогами суспільства до якості освіти педагогічних кадрів, найновіших даних вітчизняної і світової науки і практики з урахуванням особистісних потреб працівників дошкільної освіти. Розбудова системи якісної дошкільної освіти ґрунтується на багатьох параметрах та критеріях, зокрема одним з визначальних є фахова діяльність педагогічних працівників. Тому, вважаємо що неперервне підвищення кваліфікації педагогічних працівників є складовою частиною всієї освітньої системи і спрямоване на розвиток особистісного потенціалу педагога, формування його готовності активно збагачувати інтелектуальний і духовний потенціал.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

- Богуш А. М. (2014). Передшкільна освіта в сучасному освітньому просторі. *Рідна школа*. (12). 8-11.
- Беленька Г. В. (2012). Формування професійної компетентності майбутніх вихователів дітей дошкільного віку в умовах університетської освіти. *Психолого-педагогічні науки*. (4). 1-5.
- Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; головний ред. В.Г. Кремень. К.: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
- Сараєва І.В. (2021). Компетентнісний підхід у формуванні оцінно-контрольних дій у дітей передшкільного віку. *INTERACTION OF SOCIETY AND SCIENCE: PROSPECTS AND PROBLEMS. Abstracts of XXII International Scientific and Practical Conference*. (20 – 23). 387-391.

REFERENCES

- Bohush A. M. (2014). Peredshkilna osvita v suchasnomu osvithnomu prostori [Preschool education in the modern educational space.] *Ridna shkola*. (12). 8-11. [in Ukrainian].
- Bielienska H. V. (2012). Formuvannia profesiinoi kompetentnosti maibutnix vykhovateliv ditei doshkilnoho viku v umovakh universytetsoi osvity [Formation of professional competence of future preschool teachers in the conditions of university education]. *Psykhologo-pedahohichni nauky*. (4). 1-5. [in Ukrainian].

Kremen, V. H., (Eds.) (2008). Entsyklopediia osvity [Encyclopedia of Education]. Kyiv: Yurinkom Inter. 1040. [in Ukrainian].

Saraieva I.V. (2021). Kompetentnisnyi pidkhid u formuvanni otsinno-kontrlnykh dii u ditei peredshkilnoho viku [Competence-based approach in the formation of evaluation and control actions in preschool children] INTERACTION OF SOCIETY AND SCIENCE: PROSPECTS AND PROBLEMS. Abstracts of XXII International Scientific and Practical Conference. (20 – 23). 387-391[in Ukrainian]

Iryna Saraieva,
 Doctor of Philosophy,
 Head of the Department of Preschool and Primary Education
 Odessa Regional Academy of In-Service Education,
 Odesa, Ukraine
ladybug82@ukr.net,
<https://orcid.org/0000-0001-7753-1836>

Iryna Palamarchuk,
 Head of the scientific and methodological laboratory
 of preschool education Odessa Regional Academy of In-Service Education,
 Odesa, Ukraine
lab_do@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0001-8206-2229>

DEVELOPMENT OF PROFESSIONAL COMPETENCE OF TEACHERS OF PRESCHOOL EDUCATION: SCIENTIFIC AND METHODOLOGICAL SUPPORT AND GUIDANCE

Abstract. *The development of modern society requires special conditions for the organisation of preschool education, intensive introduction of innovations, new technologies and methods of working with children. Therefore, professional competence, which is based on the personal and professional development of teachers, is very important. Professional competence is the ability to apply knowledge, skills and practical experience in professional activities. The professional competence of a modern teacher of preschool education is defined as a set of universal and specific professional guidelines that allow him/her to solve certain problems and situations that arise during the organisation of the educational process, and in solving them, creative skills are improved and practically implemented.*

The article reveals the essence of the concepts of «competence», «competence», «professional competence», «professional pedagogical competence of a teacher of preschool education». The experience of the scientific and methodological laboratory of preschool education of the Odesa Academy of Continuing Education of the Odesa Regional Council for five years is highlighted. The forms of work of the scientific and methodological laboratory are presented, during which scientific and methodological support and support of teachers of preschool education institutions of Odesa region were provided. The presented forms of work are a powerful tool in the hands of the Academy's specialists, who help preschool teachers to master not only knowledge of the goals, objectives, content, principles, forms, methods and means of teaching and upbringing of preschool children, but also professional skills, improve their own personal qualities (observation, diligence, dedication, perseverance, modesty, love for children, tact, organisation, independence, restraint, patience), unleash their creativity and be ready to apply the tools they have acquired in the modern world.

Keywords: *competence, competence, professional competence, professional pedagogical competence, teachers of preschool education institutions*

Дата надходження до редакції 14.05.2024

© Сараєва І.В., Паламарчук І.В., 2024